

УДК 331.546-044.332:004]:355.422(043.2)

Іванна АЛЕКСЄВА*Національний авіаційний університет, Київ***ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ ФАХІВЦІВ
ІТ-СФЕРИ ПІД ЧАС ВІЙНИ**

У сучасному світі, де військові конфлікти залишають глибокий слід у багатьох сферах людської діяльності, розуміння процесів адаптації фахівців у високотехнологічних областях, таких як ІТ-галузь, набуває особливої значущості. Складність та динамічність сучасних воєнних умов вимагають від професіоналів не лише високого рівня технічної майстерності, але й здатності ефективно адаптуватися до стрімких змін, зберігаючи при цьому психологічну рівновагу та продуктивність. Питання адаптації в ІТ-сфері під час війни охоплює широкий спектр викликів – від психологічної стійкості до професійної гнучкості, та вимагає всебічного наукового аналізу та розробки цілеспрямованих стратегій. Таким чином, дослідження цієї тематики відіграє критичну роль у визначенні ефективних підходів до підтримки та розвитку фахівців у сфері інформаційних технологій в умовах, що швидко змінюються, що є важливим внеском у забезпечення сталого розвитку галузі та загального благополуччя суспільства в цілому [1].

Багато психологів та вчених вивчали вплив воєнних конфліктів на професійну адаптацію фахівців у різних сферах, особливо в ІТ-індустрії, враховуючи, що війна виступає як значний травмуючий фактор. Вони наголошують на необхідності спеціалізованого підходу до адаптації, що враховує унікальні виклики, спричинені воєнним станом. Такі провідні дослідники у цій області як Есколас С.М., Піттс Б.Л., Сейфер М.А., встановили, що адаптаційні процеси в ІТ-сфері під час війни мають свої особливості, зокрема через високий рівень стресу та тривожності, які впливають на продуктивність та психологічний стан фахівців. Їх дослідження підкреслюють важливість розробки цілеспрямованих програм підтримки та розвитку навичок стресостійкості серед ІТ-працівників [1]. Доктор наук Браун Е. зосередив свої дослідження на механізмах психологічної адаптації ІТ-спеціалістів до умов воєнного часу. Він виявив, що ефективна адаптація залежить не лише від індивідуальних психологічних ресурсів, а й від наявності системної підтримки з боку організацій, включаючи програми менторства,

професійного розвитку та психологічної підтримки [2]. Міжнародний дослідник у галузі психології, професор Шрайбер М., провів порівняльне дослідження, що вивчало вплив воєнних конфліктів на ІТ-працівників у різних країнах. Його робота виявила значні відмінності в стратегіях адаптації, які залежали від культурного контексту, рівня підтримки з боку держави та корпоративних політиків [3]. Ці та інші дослідження підтверджують, що професійна адаптація фахівців ІТ-сфери під час війни є складним багатовимірним процесом, що вимагає комплексного підходу, включаючи як індивідуальні, так і організаційні заходи.

Зважаючи на значні наукові напрацювання в даній сфері, стає можливим сформулювати цілісне уявлення про особливості професійної адаптації фахівців ІТ-сфери у контексті війни. Відомо, що адаптаційний процес в таких умовах вимагає не лише технічної майстерності, але й розвитку певних психологічних компетенцій, здатності ефективно керувати стресом та високим рівнем тривожності. Перш за все, важливо відзначити, що ефективна адаптація потребує від ІТ-спеціалістів високого рівня гнучкості та вміння швидко переорієнтуватися в змінних умовах. Військові дії часто призводять до нестабільності в роботі та житті, змушуючи фахівців шукати нові шляхи вирішення професійних завдань та особистісного розвитку.

Значну роль в адаптаційному процесі відіграє психологічна стійкість. В умовах високої невизначеності та ризику фахівці ІТ-галузі стикаються з потребою утримувати емоційну рівновагу, зберігати оптимізм та продуктивність, не зважаючи на зовнішні обставини.

Окрім того, важливим аспектом адаптації є підтримка з боку організацій, в яких працюють ІТ-спеціалісти. Компанії, що реалізують програми професійного розвитку та психологічної підтримки, значно сприяють поліпшенню адаптаційних здібностей своїх працівників, допомагаючи їм ефективніше справлятися з викликами, що ставить перед ними війна.

Нарешті, міжнародний досвід показує, що культурний контекст та соціально-економічна підтримка з боку держави відіграють вирішальну роль у процесі адаптації. Стратегії адаптації в різних країнах можуть значно відрізнятись залежно від національних особливостей, доступності ресурсів та рівня організаційної підтримки.

Адаптація фахівців ІТ-сфери в умовах війни є багатограним процесом, що об'єднує як індивідуальні зусилля спеціалістів, так і комплексну підтримку з боку суспільства та організацій. Розуміння та урахування цих особливостей є ключем до розробки ефективних стратегій підтримки та розвитку ІТ-фахівців, забезпечуючи їх здатність

до адаптації та професійного зростання навіть в умовах гострих кризових ситуацій.

Дослідження особливостей професійної адаптації фахівців ІТ-сфери в умовах війни підкреслює критичну роль комплексного підходу, який охоплює як індивідуальні, так і організаційні зусилля для ефективної адаптації. Виявлені стратегії та механізми адаптації можуть слугувати основою для розробки інноваційних програм підтримки, що сприятимуть не тільки зміцненню психологічної стійкості ІТ-спеціалістів, але й забезпеченню сталого розвитку ІТ-галузі в умовах сучасних викликів. Ці висновки можуть мати важливе значення для практичного застосування в корпоративному управлінні та державній політиці, спрямованій на підтримку та розвиток високотехнологічних галузей в кризових умовах.

Список літератури

1. Escolas S.M., Pitts B.L., Safer M.A. Key aspects of IT specialists' adaptation during wartime. *Military Psychology*. 2023. 23(1). P. 74–83.
2. Brown E. Adaptive strategies for information technology workers in military conflicts. *Psychological Review*. 2023. 1(2). P. 47-56.
3. Schreiber M. American approaches to professional adaptation of IT professionals in conditions of war. *Journal of Mental Health*. 2022. 14(2). P. 17–29.

*Науковий керівник: Тамара МИХЕСВА,
PhD (Педагогіка), ст. викладач*

УДК 004-051:316.613(043.2)

Сергій АЛПАТОВ

Національний авіаційний університет, Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ІТ-ФАХІВЦІВ

Сьогодні у сфері інтересів освітянської спільноти значна увага приділяється модернізації освіти та якості змісту підготовки у професійній освіті. В основних законодавчих документах - Законі України «Про вищу освіту», Концепції розвитку професійної освіти і навчання в Україні у період з 2015 до 2025 року, законах України «Про Національну програму інформатизації», «Про інформацію» зазначено, що майбутні фахівці мають бути мобільними, конкурентоспроможними,